

مطبوعات در گیر و دار بحران

بدون تردید در دو سال اخیر مسائل مربوط و مطروح مطبوعات، به ویژه روزنامه ها، از حساس ترین و بحث انگیزترین موضوعات در عرصه سیاست و اجتماع بوده است. روزنامه زن که در پی تعطیل دو هفته ای اش در روز ۱۹ بهمن، با شکل و شمایل جدید کار خود را از سر گرفته بود تنها چهار روز پس از تعطیلات نوروز و آغاز فعالیت های مطبوعاتی به حکم دادگاه انقلاب، به جرم درج پیام نوروزی همسر شاه سابق، از انتشار محروم شد. واکنش ها تند بود و همگان، از جمله مسئولان وزارت ارشاد، بر آن بودند که طبق قانون حکم به تعطیل روزنامه ها را باید دادگاه مطبوعات با حضور هیئت منصفه بدهد، اما حکم حکم دادگاه بود. یکی از مهم ترین مسائلی که این واقعه پیش کشید، موضوع امنیت شغلی روزنامه نگاران بود که در هیاهوهای دیگر گم شد و کسی چندان آن را پی نگرفت. این در حالی بود که دادگاه مطبوعات هم خود دچار بحرانی درونی شده بود: در آخرین ماه سال گذشته، پنج تن از اعضای هیئت منصفه در اعتراض به رأی صادره در لغو امتیاز مجله آدینه (۱۴ بهمن ۷۷) در دادگاه رسیدگی به اتهامات روزنامه گیهان شرکت نکردند و قاضی دادگاه مطبوعات پس از امتناع مجدد آن پنج نفر از حضور در ترکیب هیئت منصفه، حکم محرومیت آنان را به مدت دو سال از عضویت در هیئت مزبور صادر کرد. اختلاف اعضای هیئت منصفه و قاضی دادگاه بر سر این بود که هرگاه هیئت منصفه مدیر مسئولی را شایسته تخفیف بداند

نشریه به شمار آورد. مقاله کوتاه «پشت تصویر جامعه»، (علیرضا اهوازی، اندیشه جامعه، شماره ۲، دیماه ۷۷، ص ۲۸) و مقاله «مطالعه جامعه شناختی اعتصابات کارگری در واحدهای صنعتی شهر تهران، ۲۷-۶۸»، (ابراهیم حاجیانی، اندیشه جامعه، شماره ۱، تیرماه ۷۷، ص ۳۶-۳۰) نمونه های جالب توجهی از این دست مقالات به شمار می آیند.

در مجموع، استقبال خوانندگان نشریات از اندیشه جامعه از نیازی در جامعه حکایت می کند که باید هم از وجود آن خرسند بود و هم ابزارهای لازم را برای برآوردنش تدارک دید. گشایش روز افزون فضای مطبوعاتی و گسترده شدن حیطه موضوعاتی که به طور روزمره در مطبوعات مورد توجه قرار می گیرند، انبوهی از مسائل را به صورت خبر در اختیار عموم قرار می دهد. روشن است که این پدیده همراه با خود به نیازی دامن می زند که برآوردنش نمی تواند بخشی از وظائف مطبوعات روزانه به شمار آید و جامعه به نشریاتی احتیاج دارد که با عمق بیشتری به تحلیل همین موضوعات روز بپردازند و نیاز به اندیشیدن بیشتر را در مورد آنها برآورده سازند. کاری دشوار، اما کاری که اندیشه جامعه با انتشار پنج شماره نشان داده است که دور از دسترس نیست.

م. ث.

-مانند مورد مجله آدینه- قاضی نباید اشد مجازات را برای او در نظر بگیرد. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در بیانیه ای به این حکم قاضی اعتراض کرد و از قوه قضائیه خواست که قاضی ای با تجربه تر و آشنا تر به مسائل حساس فرهنگی بر این کار بگمارد. البته این موضوع، تحت شعاع شور و هیجان های ناشی از انتخابات شوراها قرار گرفت.

همچنین انتخابات نماینده مدیران مسئول نشریات در هیئت نظارت بر مطبوعات پس از دوبار به تعویق افتادن به علت به حد نصاب نرسیدن تعداد شرکت کنندگان و بر اثر مطرح شدن اصلاحیه ای که به پیشنهاد وزارت ارشاد اسلامی در آئین نامه اجرایی انتخابات در هیئت دولت به تصویب رسید در روز دوشنبه دوم اسفند برگزار شد و دکتر گودرز افتخار چهرمی برای پنجمین بار به نمایندگی از طرف مدیران مسئول در هیئت نظارت برگزیده شد. جالب آن که از مدیران بیش از ۹۰۰ نشریه در حال انتشار تنها ۱۷۵ نفر در این انتخابات شرکت کردند.

استیضاح وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی که از اول اردیبهشت ماه مطرح شده بود، درست همزمان با نخستین روز برگزاری ششمین جشنواره مطبوعات تحقق یافت و بخش قابل توجهی از انتقادات استیضاح کنندگان متوجه عملکرد مطبوعات بود.

در جشنواره امسال مطبوعات ۴۲۷ نشریه شرکت کرده بودند و ۳۱ نشریه شرکت نکرده بودند، گویا از این ۳۱ نشریه، گذشته از گروه نشریات کیهان، ابرار، قدس، جمهوری اسلامی و رسالت که جشنواره را تحریم کرده بودند، دیگران به دلیل مشکلات مالی و نداشتن استطاعت در پرداخت قیمت اجاره غرفه در نمایشگاه حاضر نشده بودند. فضای نمایشگاه امسال در مجموع از آنچه هر روز روی دکه ها به چشم می خورد آرام تر بود. تقارن روز جهانی آزادی مطبوعات و پیام دبیرکل سازمان ملل متحد به این مناسبت را نیز شاید بتوان به حساب بازی های روزگار گذاشت.

در روز ۲۶ اردی بهشت نیز خبر استعفای عیسی سحرخیز مدیرکل مطبوعات داخلی رسماً تأیید شد و مهرنوش جعفری از کارشناسان با سابقه معاونت مطبوعاتی و دبیر سرویس سیاسی روزنامه سلام به جای او این مسئولیت پر دغدغه را بر عهده گرفت. استعفای سحرخیز پس از صدور مجوز ویژه نامه نمایشگاه مطبوعات به روزنامه زن صورت گرفت. در مراسم تودیع و معارفه، هم معاون مطبوعاتی و هم مدیرکل جدید بر تغییر نکردن سیاست های کلی وزارت متبوع شان در مورد مطبوعات تأکید کردند. چند روز قبل از این، قاضی دادگاه مطبوعات ایراداتی بر قانون فعلی مطبوعات وارد کرده بود و آن را ناقص خوانده و ادله و مدعیات خود را در مصاحبه ای مطبوعاتی اعلام کرده بود. درست در روز دوم خرداد خبر تشکیل جلسه کمیسیون ارشاد مجلس برای بررسی طرح تغییر قانون مطبوعات منتشر شد؛ و چند روز بعد مدیر مسئول روزنامه مناطق آزاد به دادگاه انقلاب فراخوانده شد که نتیجه اش برکناری زود هنگام سردبیر جوان این روزنامه، احمد زیدآبادی بود.

روز نهم خرداد، فریدون وردی نژاد، مدیر عامل خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران و مدیر مسئول گروه نشریات ایران و محمدرضا زهدی، مدیر مسئول روزنامه آریا به دادگاه احضار شدند و پس از استماع شکایات و به دلیل ناتوانی در سپردن وثیقه های سنگینی که دادگاه تعیین کرده بود بازداشت و البته ساعاتی بعد پس از تودیع وثیقه مقرر آزاد شدند. در روز یازدهم خرداد نیز مدیران مسئول روزنامه نشاط و ماهنامه یالثارات الحسین به دادگاه احضار و پس از تفهیم اتهامات با قرار وثیقه آزاد شدند. سعید حجاریان مدیر مسئول روزنامه صبح امروز و احمد کاظم زاده مدیر مسئول هفته نامه جبهه و دکتر غلامحسین معتمدی مدیر مسئول مجله زمان از دیگر مدیرانی بودند که برای شنیدن شکایات و تفهیم اتهامات در دادگاه حاضر شدند که هر یک با پرداخت وثیقه تا روز برگزاری دادگاه آزاد شدند.

این هفته پر دغدغه مطبوعاتیان پایان نیافته بود که بیست تن از نمایندگان مجلس که به جناح راست منتسب اند، طرح اصلاح قانون مطبوعات

روزنامه

آزاد

جامعه، که در حال حاضر بیشتر در مطبوعات منعکس می شود، نه تنها گره ای از گره های بی شمار اجتماعی نمی گشاید، بلکه به پنهان ماندن آن خواست ها و حل ناشده ماندن مشکلات اجتماع خواهد انجامید.

ر. ک.

را برای مطرح شدن در صحن مجلس تقدیم رئیس مجلس شورای اسلامی کردند. اگر چه در ضرورت بازننگری و روزآمد کردن قوانین متناسب با نیازهای جامعه کمتر تردیدی می توان کرد، اما از مفاد طرح اصلاح و بحث و جدل هایی که بر سر آن در مطبوعات و در سطح جامعه صورت گرفته این طور به نظر می رسد که این طرح بیشتر به منظور حل برخی تناقضات سیاسی پیشنهاد شده باشد تا بازننگری های ضروری مورد بحث و روزآمد کردن قوانین؛ تناقضاتی که به یقین با تحدید فضای تنفس مطبوعات و مطبوعاتیان - و بر اثر آن آحاد جامعه - حادث تر و عمیق تر می شود. قانون باید به تجربیات گذشته و چشم انداز آینده توجه داشته باشد و تنها قانونی ضمانت اجرا و مشروعیت خواهد داشت و به دوام و ثبات نظم در جامعه خواهد انجامید که با نیازهای جامعه همخوانی داشته باشد.

واکنش های قوه قضائیه و مقننه به مسائل

جاری در مطبوعات و تلاش های دست اندرکاران این قوا که بارزترین جلوه های آن در استیضاح وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و طرح تغییر قانون مطبوعات و فراخواندن مدیران مسئول مطبوعات به دادگاه دیده می شود از نقش و وظایف چند جانبه ای حکایت دارد که در حال حاضر بر دوش مطبوعات است. مطبوعات، به ویژه روزنامه ها در قلت تعداد و کم حرکتی احزاب و انجمن های صنفی محل بروز و مطرح شدن خواست های نیروهای اجتماع اند؛ لذا همگان باید به این نکته توجه داشته باشند که ایجاد هرگونه محدودیت در بروز خواست های